

Udviklingen i den internationale og danske økonomi

DEN INTERNATIONALE ØKONOMI

Den økonomiske vækst i de vestlige industrialiserede lande som helhed synes nu at udvikle sig mere afbalanceret end det har været tilfældet i de seneste par år. Således er økonomien i USA præget af en tendens henimod lavere vækst, mens væksten i Vesteuropa, herunder ikke mindst Vesttyskland og i Japan, er stigende.

En fortsættelse af denne udvikling er det eneste, der kan standse det voldsomme fald i dollarens internationale værdi, der har kendetegnet udviklingen igennem hele 1978. I første omgang faldt dollaren kraftigt overfor schweizer-franc og yen, men efterhånden som D-mark blev tydeligt undervurderet i forhold til disse to valutaer, satte i efteråret en kraftig spekulationsbølge ind overfor D-mark med et voldsomt fald i dollar / D-mark kursen til følge. Medio oktober lå dollar / schweizer-franc kursen 50 pct. under niveauet samme tidspunkt 1977, dollar/yen kursen lå 40 pct. lavere, og dollar/D-mark kursen lå ca. 25 pct. lavere. Denne udvikling i dollar/D-mark kursen medførte et vedvarende pres på de svagere valutaer indenfor slangesamarbejdet, og det besluttedes med virkning fra den 16. oktober at justere centalkurserne, således at D-mark blev revalueret med 4 pct. overfor danske og norske kroner og med 2 pct. i forhold til hollandske gylde og belgier-franc. Det var ventet, at centalkurserne indenfor slangesamarbejdet ville blive justeret forud for eller i forbindelse med en udvidelse af det monetære samarbejde indenfor EF (Det Europæiske Monetære System), der efter planerne skal finde sin endelige form ved et topmøde den 4. og 5. december. Imidlertid betød det tidlige tidspunkt for justeringerne og justeringernes ringe omfang, at der skabtes forventninger om fornyede kursjusteringer indenfor slangesamarbejdet. Kursjusteringerne indenfor slangen formåede ikke at dæmme op overfor dollarfaldet, der tværtimod acceleredes. Baggrunden for de stadige fald i dollarens internationale værdi er ikke blot svagheder i amerikansk økonomi, men nok så meget mistillid til administrationens evne til at løse problemerne. Præsident Carter's succes ved Camp David-forhandlingerne mellem Ægyptens præsident Sadat og Israels ministerpræsident Begin i september måned, hvor de første retningslinier for en fredsaftale mellem de to stater blev afstukket, kunne ikke opveje de stadige problemer, der hersker i forholdet mellem præsident og kongres. Trods præsidentens trussel om at ville nedlægge veto vedtog senatet således i oktober en række skattelettelser på i alt 29,5 mia. dollars. Præsident Carter's energiprogram, som han igennem 1½ år har søgt at få igennem kongressen, blev i yderst reduceret udgave vedtaget den 15. oktober. Det væsentligste problem for amerikansk økonomi er for øjeblikket inflationen og det store under-

skud på betalingsbalancens løbende poster. 1. halvår var underskuddet på 9 mia. dollars mod et underskud på 5,4 mia. dollars i 1. halvår 1977. Forbrugerpriserne steg i 1. halvår med 6,75 pct. i forhold til samme periode året før, og den underliggende tendens har været stigende. For at imødegå dette og for at dæmme op for faldet i dollarens internationale værdi er renteniveauet blevet kraftigt forhøjet. I perioden 1. 7. - 15. 10. blev diskontoen således forhøjet i alt 4 gange og steg fra 7 pct. til $8\frac{1}{2}$ pct. Prime rate steg tilsvarende fra ca. $8\frac{1}{2}$ pct. til 10 pct. Det er bl. a. på baggrund af denne stramning af pengepolitikken, at en mere afdæmpet vækst er ved at gøre sig gældende i USA.

Den vesttyske regering har som led i opfyldelsen af de løfter, der blev afgivet ved Bonn-topmødet i juli, lettet indkomst- og selskabsbeskatningen og gennemført en forøgelse af de offentlige udgifter, der dog delvist finansieres gennem en forhøjelse af momsprocenten fra 12 til 13 i 1979. Den økonomiske aktivitet i Vesttyskland er stigende, især som følge af stigende privatforbrug og øget aktivitet i byggesektoren. I 1. kvartal steg BNP i faste priser år over år med $1\frac{1}{2}$ pct. mod en stigning i 1. kvartal 1977 på $2\frac{3}{4}$ pct., men i 2. kvartal øgedes væksten i BNP år over år til $3\frac{3}{4}$ pct., mod $2\frac{1}{4}$ pct. i 2. kvartal. I 1. halvår udviste detailomsætningen en mængdemæssig stigning i forhold til samme periode året før på 4 pct., og påbegyndelserne indenfor byggeriet lå 30 pct. over niveauet i samme periode sidste år (målt i løbende priser). Inflationstakten i Vesttyskland er fortsat meget lav. Forbrugerpriserne lå i 1. halvår 1978 3 pct. højere end i 1. halvår 1977.

Der blev ikke som ventet udskrevet valg i oktober måned i Storbritannien, og Callaghan-regeringen er allerede løbet ind i store vanskeligheder, ikke mindst hvad indkomspolitikken angår. Lønstigningerne i fase 3 af den sociale kontrakt, der afsluttedes i juli måned, og hvor der var sat en ramme på 10 pct., blev på 14,2 pct. På Labour-kongressen i begyndelsen af oktober i Blackpool vedtoges med $\frac{2}{3}$ majoritet en resolution, der krævede øjeblikkelig afvikling af lønrammen på 5 pct. - regeringens mål for fase 4 af den sociale kontrakt - samt en tilbagevenden til frie kollektive lønforhandlinger. På en række større virksomheder, herunder Ford-fabrikkerne, som er blevet ramt af strejke, er ledelsens tilbud om lønstigninger, der går ud over den af regeringen fastsatte ramme, blevet afvist af arbejderne. Det er derfor tvivlsomt om Storbritannien fortsat vil kunne holde inflationstakten under 10 pct. År over år steg detailpriserne i september måned kun med 7,8 pct., men den underliggende trend er stigende.

DEN DANSKE ØKONOMI

SV-regeringen

Efter lange forhandlinger om en udvidelse af den socialdemokratiske mindretalsregering kunne statsminister Anker Jørgensen den 30. august 1978 præsæn-

tere sin nye regering bestående af Socialdemokratiet og Venstre. Selv om også SV-regeringen er en mindretalsregering, har den så bred parlamentarisk opbakning, at det ikke er særlig sandsynligt, at den kan få et flertal imod sig i Folketinget.

Baggrunden for regeringsudvidelsen var ønsket om at skabe en større politisk stabilitet for derved at kunne gennemføre en mere konsekvent og langsigtet økonomisk politik. For at bedre balanceproblemerne i dansk økonomi på længere sigt lagde SV-regeringen ud med et program, der skal sikre en fortsat formindskelse af underskuddet på betalingsbalancen. Regeringens mål er et underskud i 1979 på højst 6½ mia. kr. og lavere de følgende år.

I august 1978 var der blevet fremlagt et finanslovsforslag, som af den daværende socialdemokratiske regering blev betegnet som urealistisk med en stigning i DAU-underskuddet (underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet) fra 11,3 mia. kr. i indeværende finansår til 15,9 mia. kr. i 1979. SV-regeringen foreslog da også straks både besparelser og nye indkomster. Den finanspolitiske stramning var i størrelsesordenen 5 mia. kr., hvorved DAU-underskuddet i 1979 vil blive bragt ned på nogenlunde samme niveau som i indeværende finansår. Blandt de finanspolitiske indgreb var en momsforhøjelse fra 18 til 20¼ pct. pr. 1. oktober 1978. Endvidere er der gennemført en ændring i reguleringen af personfradraget, der hidtil er blevet justeret efter timelønsindekset for industriens arbejdere, men nu skal følge det lønregulerende pristal. Denne ændring ventes at give et merprovenu på 1 mia. kr. i forhold til det i august fremlagte finanslovsforslag.

Med henblik på at videreføre de indkomstpolitiske bestræbelser indeholdt præsentationen af SV-regeringens politik et punkt om, at regeringen vil indbyde til trepartsforhandlinger med arbejdsmarkedets organisationer med det formål at sikre forudsætningerne for en stram indkomstpolitik, der så vidt muligt også sikrer opretholdelsen af de disponible realindkomster. For at styrke pris- og omkostningsstabiliteten indførte regeringen med tilbagevirkende kraft fra 28. august et pris- og avancementstop, der gælder til 1. marts 1979. Kun lønstigninger, der har hjemmel i eksisterende overenskomster og udefra kommende prisstigninger, kan indregnes i priserne.

Af andre punkter på SV-regeringens program kan nævnes en videreførelse af den flerårige beskæftigelsesplan og en fortsættelse af de såkaldte »K-låneordninger«, hvor eksportorienterede og importkonkurrerende virksomheder kan opnå kurssikrede udlandslån.

Indtjeningen i dansk industri

Indtjeningsmæssigt har 1977 været et ringere år for industrien end 1976. Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk har således beregnet, at afkastningsgraden (d.v.s. driftsresultatet før renter sat i forhold til aktivmassen) som gennemsnit for 613 af de erhvervsvirksomheder, der har optaget lån i institut-

tet, er faldet fra 10,9 pct. til 9,4 pct. Instituttet betegner dette resultat som nogenlunde akseptabelt, idet de analyserede virksomheder både har kunnet udvide beskæftigelsen og desuden gennemføre betydelige investeringer.

I de 613 undersøgte virksomheder steg omsætningen med knapt 14 pct. fra 1976 til 1977 mod 20 pct. året før. Omsætningsfremgangen målt i faste priser var 7 pct. i 1977 mod ca. 12 pct. i 1976.

Mens udviklingen i 1976 var karakteriseret ved en forbrugsfremmende indenlandsk politik, der begunstigede de hjemmemarkedsorienterede virksomheder, er det betegnende for 1977, at det er de eksporterende virksomheder, der har klaret sig bedst.

	Omsætningsstigning i pct.	
	1976	1977
Virksomheder med afsætning til:		
Hjemmemarked	23	11
Nogen eksport (indtil 1/3)	21	11
Eksportmarked (over 1/3)	18	17
	20	14

Løn- og gageudgifterne steg knapt 16 pct., ligesom kapacitets- og finansieringsomkostningerne steg hurtigere end salget. Dette medførte et fald i nettooverskuddet på 10 pct. fra 1976 til 1977.

Et sammendrag af resultatopgørelserne for de 613 virksomheder for årene 1975, 1976 og 1977 viser i hovedtal:

	1975		1976		1977	
	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.	mio. kr.	pct.
Omsætning:						
Hjemmemarked	9.948	63,6	12.157	64,7	13.573	63,5
Eksport	5.692	36,4	6.631	35,3	7.793	36,5
	15.640	100,0	18.788	100,0	21.366	100,0
Variable slagsomkostninger	464	2,9	610	3,2	706	3,3
Vareforbrug	7.503	48,0	8.783	46,8	9.947	46,6
Arbejdsløn	2.377	15,2	2.874	15,3	3.354	15,7
Dækningsbidrag I	5.296	33,9	6.521	34,7	7.359	34,4
Andre primære indtægter	178	1,1	249	1,3	301	1,4
Dækningsbidrag II	5.474	35,0	6.770	36,0	7.660	35,8
Gager m.v.	2.064	13,2	2.367	12,6	2.714	12,7
Indirekte produktionsomkst.	763	4,9	848	4,5	1.016	4,7
Administrations- og salgsomkostninger	958	6,1	1.083	5,8	1.316	6,1
Vedligeholdelse af maskiner og bygninger	280	1,8	316	1,7	377	1,8
Anlægsafskrivninger	632	4,0	705	3,7	746	3,5
Overskud I	777	5,0	1.451	7,7	1.491	7,0
Renter (netto)	496	3,2	466	2,5	549	2,6
Overskud II	281	1,8	985	5,2	942	4,4
Ekstraordinære udgifter	22	0,1	13	-	67	0,3
Overskud III	259	1,7	972	5,2	875	4,1

Danmarks Statistiks driftsregnskabsstatistik for industrien dækker firmaer med 20 eller flere beskæftigede i råstofudvinding, industri og el-forsyning. Dermed omfatter Danmarks Statistiks regnskabsstatistik hele industrien, mens finansieringsinstituttet især belyser udviklingen i situationen i yngre og ret ekspansive virksomheder. Danmarks Statistiks foreløbige regnskabsopgørelse viser en omsætningsfremgang for industrien som helhed i 1977 på 10 pct. til 111 mia. kr. Resultatet før skat er faldet med 12 pct. fra at udgøre 5,1 pct. af omsætningen i 1976 til at udgøre 4,0 pct. i 1977.

Resultatet før skat i pct. af omsætningen er i tekstil-, beklædnings- og læderindustrien faldet fra 5,1 pct. til 1,9 pct., i træ- og møbelindustrien fra 4,3 pct. til 1,9 pct., i jern- og metalværker og støberier fra -2,7 pct. til -6,6 pct. og i el-forsyning fra 10,8 pct. til 5,5 pct.

Produktion og beskæftigelse

Danmarks Statistiks opgørelse af industriens ordre- og omsætningssituation i perioden juni-august 1978 viser en omsætningsfremgang på 7 pct. i forhold til samme periode året før. Målt i faste priser steg omsætningen med 1 pct. Både ordreindgang og ordrebeholdning var 8 pct. større end året før. I forhold til udviklingen i marts til maj 1978 har der været en afdæmpning i stigningstakten i omsætning og ordreindgang.

Udviklingen på eksport- og hjemmemarkedet er forløbet parallel, hvad omsætning og ordrebeholdning angår i perioden juni-august 1978 i forhold til samme periode året før. Derimod er ordreindgangen for eksportmarkedet steget med 10 pct. og ordreindgangen for hjemmemarkedet kun med 7 pct.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Hovedområder - årlig ændring i procent juni-august 1978 i forhold til juni-august 1977.

	Omsætning (lb. priser)	Omsætning (mængde)	Ordreindgang	Ordrebeholdning
Industri i alt excl. skibsværfter heraf:	+ 7	+ 1	+ 8	+ 8
Investeringsgodeindustri	+ 9	+ 1	+ 15	+ 15
Mellemproduktindustri	+ 4	+ 3	+ 4	+ 3
Forbrugsgodeindustri	+ 9	-	+ 8	-

Investeringsgodeindustrien. I 3-måneders perioden juni-august 1978 steg omsætningen målt i løbende priser med 9 pct. i forhold til året før. Omsætningsfremgangen for hjemmemarkedet var 11 pct. og for eksportmarkedet 6 pct. Stigningen i ordreindgangen på 15 pct. dækker over 19 pct.'s fremgang for eksportmarkedet og 11 pct. for hjemmemarkedet. Ordrebeholdningen for hjemmemarkedet er steget 17 pct. og for eksportmarkedet 14 pct.

Mellemproduktindustrien viser ligesom i perioden marts-maj 1978 den mindste vækst i omsætningen målt i løbende priser og den største omsætning målt i mængder svarende til, at prisstigningerne for denne industrigruppe har ligget lavest. Omsætningsfremgangen i juni-august 1978 på 4 pct. dækker over en stigning for hjemmemarkedet på 5 pct. og for eksportmarkedet på 2 pct. Ordreindgangen og ordrebeholdningen er steget henholdsvis 4 og 3 pct. Stigningen for eksportmarkedet har været væsentligt større end for hjemmemarkedet.

Forbrugsgodeindustrien. Omsætningsfremgangen på 9 pct. dækker over en fremgang for eksportmarkedet på 11 pct. og for hjemmemarkedet på 8 pct. Ordreindgangen fra hjemmemarkedet er steget 10 pct., mens den kun er steget 6 pct. for eksportmarkedet. Ordrebeholdningen for eksportmarkedet ligger 3 pct. højere end i juni-august 1977, mens ordrebeholdningen for hjemmemarkedet ligger 4 pct. lavere.

Nedenstående tabel viser industriens ordre- og omsætningssituation for de enkelte industribrancher i perioden maj-juli 1978.

Industriens ordre- og omsætningssituation: Brancher - årlig ændring i procent maj-juli 1978 i forhold til maj-juli 1977.

	Omsætning (lb. priser)	Omsætning (mængde)	Ordreindgang	Ordrebeholdning
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	+ 12	+ 5	+ 10	- 13
Tekstil, beklædning- og læderindustri	+ 7	-	+ 11	+ 7
Træ- og møbelindustri	+ 14	+ 7	+ 9	+ 13
Papir- og grafisk industri	+ 14	+ 6	+ 14	+ 8
Kemisk industri	+ 5	+ 3	+ 5	+ 4
Sten-, ler- og glasindustri	+ 19	+ 9	+ 16	+ 18
Jern- og metalværker og støberier	+ 14	+ 19	+ 44	- 8
Jern- og metalindustri excl. skibeværfter	+ 12	+ 5	+ 15	+ 12
Anden industri	+ 14	+ 8	+ 34	+ 67

Arbejdsløshedssituationen. Det gennemsnitlige antal registrerede ledige omfattende fuldt- og deltidsforsikrede samt ikke-forsikrede blev for august 1978 opgjort til 174.800 svarende til 8,1 pct. af det samlede antal lønmodtagere. Den sæsonkorrigerede ledighedsprocent har i perioden maj-august ligger uændret på 8,5 pct.

Ifølge Danmarks Statistiks arbejdsformidlingsstatistik var antallet af nyanmeldte ledige pladser (der har stået ubesat i mindst 1 uge) 1.221 ved udgangen af september 1978. For månederne juli-september 1978 var antallet af ledige pladser i gennemsnit 32 pct. større end i samme periode året før.

Beskæftigelsen. Industrien beskæftigede ved udgangen af juni 1978 272.900 arbejdere og 100.700 funktionærer. I forhold til juni 1977 var antallet af ar-

bejdere faldet med 0,3 pct. og antallet af funktionærer steget med 0,5 pct. Antallet af beskæftigede arbejdere og medarbejdende mestre ved bygge- og anlægsvirksomhed lå i maj 1978 på 160.700 personer mod 157.900 i maj 1977.

Danmarks Statistik har opgjort antallet af beskæftigede i den sociale sektor og på sygdomsbehandlende institutioner. Antallet af beskæftigede - omregnet til fuldtidsbeskæftigede - var i januar 1978 220.755 mod 209.832 året før svarende til en stigning på 5,2 pct. Stigningen var koncentreret til de kommunale institutioner, hvor antallet af beskæftigede steg med 8,3 pct. til 121.911. Antallet af beskæftigede ved tilskudsberettiget dagpleje steg således med 18,5 pct. til 15.050, ved daginstitutioner for børn og unge inkl. klubber med 6,7 pct. til 27.377, ved hjemmehjælp med 5,4 pct. til 17.932 og ved pleje- og daghjem med 5,8 pct. til 36.927.

Betalingsbalance og udenrigshandel

Ifølge Danmarks Statistiks foreløbige opgørelse af betalingsbalancen overfor udlandet for 2. kvartal 1978 har der været et underskud på kun 0,5 mia. kr., hvilket er 1,9 mia. kr. mindre end i 2. kvartal 1977. Betalingsbalanceunderskuddet for 1. halvår 1978 blev på 3,4 mia. kr. mod 5,2 mia. kr. 1. halvår 1977. Forbedringen i underskuddet på 1,8 mia. kr. kan alene tilskrives den gunstige udvikling i årets 2. kvartal. Af den følgende tabel fremgår det, hvorledes de enkelte poster på betalingsbalancen har bidraget til underskuddet.

Betalingsbalancens løbende poster - 1. halvår 1978

	indtægter	udgifter 1. halvår 1978	netto- indtægter	netto- indtægter 1. halvår 1977
	 mio. kr.			
Eksport (fob)/import (fob)	32.020	38.165	- 6.145	- 8.530
Søtransport	5.150	3.725	1.425	1.560
Rejser	2.340	2.540	- 200	- 50
Øvrige varer og tjenester	4.755	2.440	2.315	1.925
De europæiske Fællesskaber	3.160	1.165	1.995	1.825
Renter, udbytter o. lign.	1.345	3.535	- 2.190	- 1.350
Ensidige overførsler	165	725	- 560	- 575
I alt	48.935	52.295	- 3.360	- 5.195

Betalingsbalancens nettoposter viste i 1. halvår 1978 i forhold til samme periode 1977 en forbedring i varehandelen (fob) på 2,4 mia. kr. Der var øget indtjening på øvrige varer og tjenester på 390 mio. kr. og fra De europæiske Fællesskaber på 170 mio. kr. Derimod faldt indtjeningen på søtransport med 135 mio. kr. og nettoudgifterne til rejser steg med 150 mio. kr. Den største stigning i udgifterne kom fra posten renter, udbytter o. lign., som blev på 2,2 mia. kr. i 1. halvår 1978, hvilket er 62 pct. mere end i 1. halvår 1977.

I 2. kvartal 1978 var der en betydelig registreret privat kapitalimport på 3,1 mia. kr., mens den registrerede offentlige nettokapitalimport blev på 1,2 mia. kr. Danmarks internationale likviditet blev i 2. kvartal forøget med 2,2 mia. kr.

Hvad udenrigshandelen angår, har Danmarks Statistik opgjort handelsbalanceunderskuddet for januar til august til 10,6 mia. kr., hvilket er 2.780 mio. kr. mindre end i samme periode 1977.

Handelsbalancen

	Import		Eksport		Merimport	
	1977	1978	1977	1978	1977	1978
	mio. kr.					
Januar	6.274	6.579	4.464	4.742	1.809	1.837
Februar	6.072	6.335	4.832	5.328	1.240	1.008
Marts	7.721	6.946	5.684	5.242	2.038	1.704
April	6.176	6.456	4.922	5.384	1.254	1.072
Maj	6.382	6.722	4.575	5.475	1.807	1.248
Juni	7.074	6.841	5.186	6.071	1.888	770
Juli	5.535	5.474	3.992	4.105	1.543	1.369
August	6.670	6.936	4.828	5.328	1.842	1.608
Januar - august	51.903	52.316	38.482	41.675	13.421	10.641
September	7.068		5.332		1.736	
Oktober	6.736		5.835		1.350	
November	7.120		5.638		1.482	
December	6.810		5.599		1.212	
Året i alt	79.637		60.436		19.201	

Importen var i januar-august på 52,3 mia. kr., hvilket er en stigning på kun 0,8 pct. i forhold til de samme måneder i 1977. Foruden et fald i vareimporten til anvendelse indenfor landbrug og gartneri på 15,0 pct. faldt importen af brændselsstoffer m. v. med 7,0 pct. Importen af varer til anvendelse i byerhvervene steg med 3,5 pct., importen af maskiner og andet kapitaludstyr med 7,8 pct. og importen af forbrugsvarer med 2,7 pct. Importen af transportmidler var praktisk talt uændret.

Eksporten lå i årets syv første måneder 8,3 pct. højere end i samme periode året før. Landbrugseksporten steg med 22,6 pct., mens industrieksporten excl. skibe og fly steg med 7,1 pct. Eksporten af skibe og fly faldt med 1 mia. kr. til 562 mio. kr.

Den mængdemæssige udvikling i udenrigshandelen belyst ved Danmarks Statistiks kvantumindeks viser, at de eksporterede mængder i perioden januar-juli 1978 lå 5,7 pct. højere end i samme periode året før. Eksporten af animalske landbrugsvarer steg med 6 pct., mens industrieksporten steg med 3 pct. De importerede mængder faldt med 0,9 pct. Importen af varer til direkte erhvervsmæssig anvendelse steg målt i mængder 2 pct., importen af maskiner og andet kapitaludstyr steg med 3,5 pct., mens importen af forbrugsvarer faldt med 4 pct.

Prisudviklingen i udenrigshandelen belyst ved Danmarks Statistiks indeks for enhedsværdier viser for årets første syv måneder en stigning i eksportpriserne på 5,4 pct. og en stigning i importpriserne på 1,9 pct. i forhold til samme periode i 1977, d.v.s. Danmarks bytteforhold overfor udlandet blev forbedret. Prisstigningerne på de animalske landbrugsvarer var 12,5 pct., mens priserne på industrivarer kun steg 4,5 pct. Priserne på de importerede varer til direkte erhvervsmæssig anvendelse faldt en smule, mens importpriserne på maskiner og andet kapitaludstyr steg med 6 pct. og priserne på forbrugsvarer med 8 pct.

Forbrug og investering

Danmarks Statistiks detailomsætningsindeks steg i perioden maj-august 1978 med 7,0 pct. i løbende priser i forhold til samme periode 1977. Set over samme tidsrum viste indekset målt i mængder og sæsonkorrigeret et fald på 3,5 pct. Målt i mængder faldt omsætningen med nærings- og nydelsesmidler med 1,2 pct., mens omsætningen af beklædning m. v. faldt 7,5 pct. og »andre forbrugsvarer« med 8,3 pct.

Antallet af nyregistrerede personbiler var i maj-august 1978 20,7 pct. lavere end i samme periode 1977. For årets første 8 måneder ligger antallet af nyregistrerede personbiler dermed 16,3 pct. lavere end i samme tidsrum 1977.

Danmarks Statistik har offentliggjort foreløbige resultater fra forbrugsundersøgelsen i 1976. Undersøgelsen viser, at det gennemsnitlige forbrug for lønmodtagerhusstandene er steget fra 41.662 kr. i 1971 til 76.855 kr. i 1976. Den procentvise største stigning har fundet sted for boligposten, der er steget med 145 pct. og nu udgør 20,0 pct. af det samlede forbrug mod 15,1 pct. i 1971. Fødevarer-andelen er derimod faldet fra 20,9 pct. i 1971 til 16,7 pct. i 1976, og udgifterne til beklædning og fodtøj er faldet fra 7,7 pct. til 6,3 pct. Derimod er udgifterne til drift af private køretøjer steget fra 7,5 pct. til 8,2 pct. af det samlede forbrug.

Hvad investeringsaktiviteten angår, lå antallet af nyregistrerede vare- og lastbiler 39 pct. lavere i perioden januar-august 1978 end i samme periode året før.

I 2. kvartal 1978 blev der påbegyndt 1.009.500 m² erhvervsbyggeri, hvilket er 6,3 pct. mere end i 2. kvartal 1977. Påbegyndelserne af fabrikker, værksteder, kontor- og butiksejendomme er faldet 19 pct., mens investeringsaktiviteten indenfor landbruget fortsat er høj. Således er realkreditinstitutternes nyudlån til landbrugsejendomme m. v. steget med ca. 60 pct. fra 3,7 mia. kr. i perioden januar-juli 1977 til 5,9 mia. kr. i samme periode 1978.

Hvad boligbyggeriet angår, blev der i månederne januar-august 1978 fuldført 21.835 lejligheder eller 3,4 pct. færre end i samme periode året før. Antallet af påbegyndte lejligheder er derimod steget med 2,2 pct. i samme periode.

*Pris- og lønudviklingen**Prisindeks*

	Råvare- prisindeks		Engros- prisindeks		Forbruger- prisindeks		Måned- prisindeks	
	1977	1978	1977	1978	1977	1978	1977	1978
	1968 = 100 ¹⁾		1968 = 100		1964 = 100		Jan. 1975 = 100	
Januar	287	298	203	216	259,9	292,7	117,5	128,2
Februar	291	295	204	218	260,0	294,1	117,5	128,9
Marts	296	294	207	219	263,8	296,0	119,0	129,6
April	306	295	210	219	266,5	297,1	119,8	130,1
Maj	307	295	211	220	270,4	299,7	122,4	132,0
Juni	306	289	213	222	271,8	300,3	122,9	132,3
Juli	302	289	212	220	273,6	301,1	123,5	132,4
August	305	289	211	221	276,1	302,3	124,5	133,0
September	310		213		279,0		125,5	133,9
Oktober	309		214		288,7		126,6	
November	306		215		291,2		127,9	
December	305		217		291,6		128,0	

¹⁾ 1977-vægte.

Råvareprisindekset lå uforandret på 289 i månederne juni, juli og august. I august 1978 var indekset 5,3 pct. lavere end i august 1977 og 2,0 pct. lavere end i maj 1978. *Prisindekset* for råstoffer til landbruget lå i august 1978 8,1 pct. lavere end i maj 1978. I samme periode faldt priserne på råstoffer til øvrige erhverv med 1,2 pct. (herunder priserne på rå kaffe med 5,0 pct.), mens indekset for brændsel m. v. faldt med 1,4 pct. Priserne på jern og stål steg med 1,6 pct.

Engrosprisindekset steg fra maj til august 1978 med 0,5 pct. og lå i august 1978 4,7 pct. højere end i august 1977. *Engrosprisindekset* for produktionsmidler lå i august 1978 4,6 pct. højere end i august 1977, mens indekset for forbrugsvarer i samme periode steg med 5,4 pct. *Engrospriserne* på produktionsmidler lå i august 1978 på samme niveau som i maj 1978, mens indekset for forbrugsvarer var steget med 1,9 pct. Den største stigning i indekset var på fisk og fiskeprodukter, som i løbet af 3-måneders perioden steg med 21,1 pct. Fordelt efter oprindelse lå de dansk producerede varer i august 1978 5,9 pct. højere end i august 1977 og 0,5 pct. højere end i maj 1978, mens de importerede varer lå henholdsvis 3,2 pct. og 0,9 pct. højere.

Forbrugerprisindekset blev for august 1978 opgjort til 302,3, hvilket er 9,5 pct. højere end i august 1977. I perioden maj til august er forbrugerpriserne steget med 0,9 pct. svarende til en årlig stigningstakt på 3,5 pct., hvilket er en noget mere afdæmpet prisudvikling end i den foregående 3-måneders periode.

Månedsprisindekset lå i september 1978 på 133,9, hvilket er en stigning på 6,7 pct. i forhold til september 1977. På trods af at SV-regeringen indførte prisstop

i august, steg månedsprisindekset i september med 0,9 point svarende til 0,7 pct. Fra august til september steg fødevarepriserne med 0,9 pct. og beklædning med 3,2 pct. Det lønregulerende pristal (der beregnes som gennemsnittet af 3-månedsprisindeks) for juli udløste en dyrtidsportion ved indeks 130. Sandsynligheden for at det lønregulerende pristal for januar når 136 og dermed udløser 2 dyrtidsportioner er steget efter stigningen i september og kronejusteringen den 16. oktober. Udløser reguleringspristallet for januar 2 dyrtidsportioner kommer kun den ene til udbetaling, mens den anden indbetales af staten til ATP.

Lønudviklingen. Timelønsindekset for industriens arbejdere lå i juli 1978 9,5 pct. højere end i juli 1977, mens månedslønsindekset for industriens funktionærer i samme periode steg 8,9 pct. Den største procentvise stigning i industriarbejdernes løn er fortsat registreret indenfor papir og grafisk industri med 14 pct., mens indekset for tekstil-, beklædnings- og læderindustri er steget med 12 pct.

Lønstatistikken for de kommunalt ansatte viser ifølge Danmarks Statistiks foreløbige opgørelse en stigning i den samlede gennemsnitlige årsløn for funktionærerne på 6,5 pct. i 1977 i forhold til 1976, mens den samlede gennemsnitlige timefortjeneste for de timelønnede er steget med 8,0 pct. i samme tidsrum.

Anne-Katrine Pilegaard

20/10 1978